

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, НУК,
КАФЕДРА БЖД та ЦЗ**

**Підготовка
населення до дій у
НС**

Миколаїв 2016 р.

Навчальні питання

1. Структура державної системи підготовки населення до виконання заходів ЦЗ.
2. Забезпечення навчання населення діям у НС.

Література

1. Кодекс цивільного захисту. - К. 2012 р.
2. Постанова КМУ про «Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», ст.6,8, від 26.06.2013р. №444.

1. Структура державної системи підготовки населення до виконання заходів ЦЗ.

Законодавчі акти, що регламентують підготовку населення діям у НС

1. Кодекс цивільного захисту від 02.10. 2012 №5403-VI, Р.2, Гл. 2, ст.8; Гл.10,ст. 39,41;

2. Постанови КМУ про :

- «Порядок підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту», від 26.06.2013р. №443;**
- «Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», ст.6,8, від 26.06.2013р. №444;**
- «Порядок проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» від 30.10.2013 № 841;**
- «Затвердження Положення про ЄДС ЦЗ» від 9 січня 2014 р., № 11;**
- «Порядок забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту» від 19.08.2002 №1200 .**

Вимоги керівних документів щодо навчання населення діям у НС

Питання захисту населення, СГ і національного надбання держави від негативних наслідків НС є невід'ємною частиною державної політики, однією з найважливіших функцій центральних органів виконавчої влади, місцевих держадміністрацій, виконавчих органів рад, керівників СГ і навчальних закладів.

Документи з питань ЦЗ проголошують, що **навчання населення діям при загрозі, виникненні та ліквідації наслідків НС, а також забезпечення особистої та колективної безпеки громадян є одним з головних завдань ЦЗ.**

Кодекс цивільного захисту від 02.10. 2012

“Основними завданнями Єдиної державної системи ЦЗ є: навчання населення поведінці та діям у разі виникнення НС”.

Гл.10.

«Навчання населення діям у НС здійснюється:

- 1) за місцем роботи - працюючого населення;
- 2) за місцем навчання - дітей дошкільного віку, учнів та студентів;
- 3) за місцем проживання - непрацюючого населення.

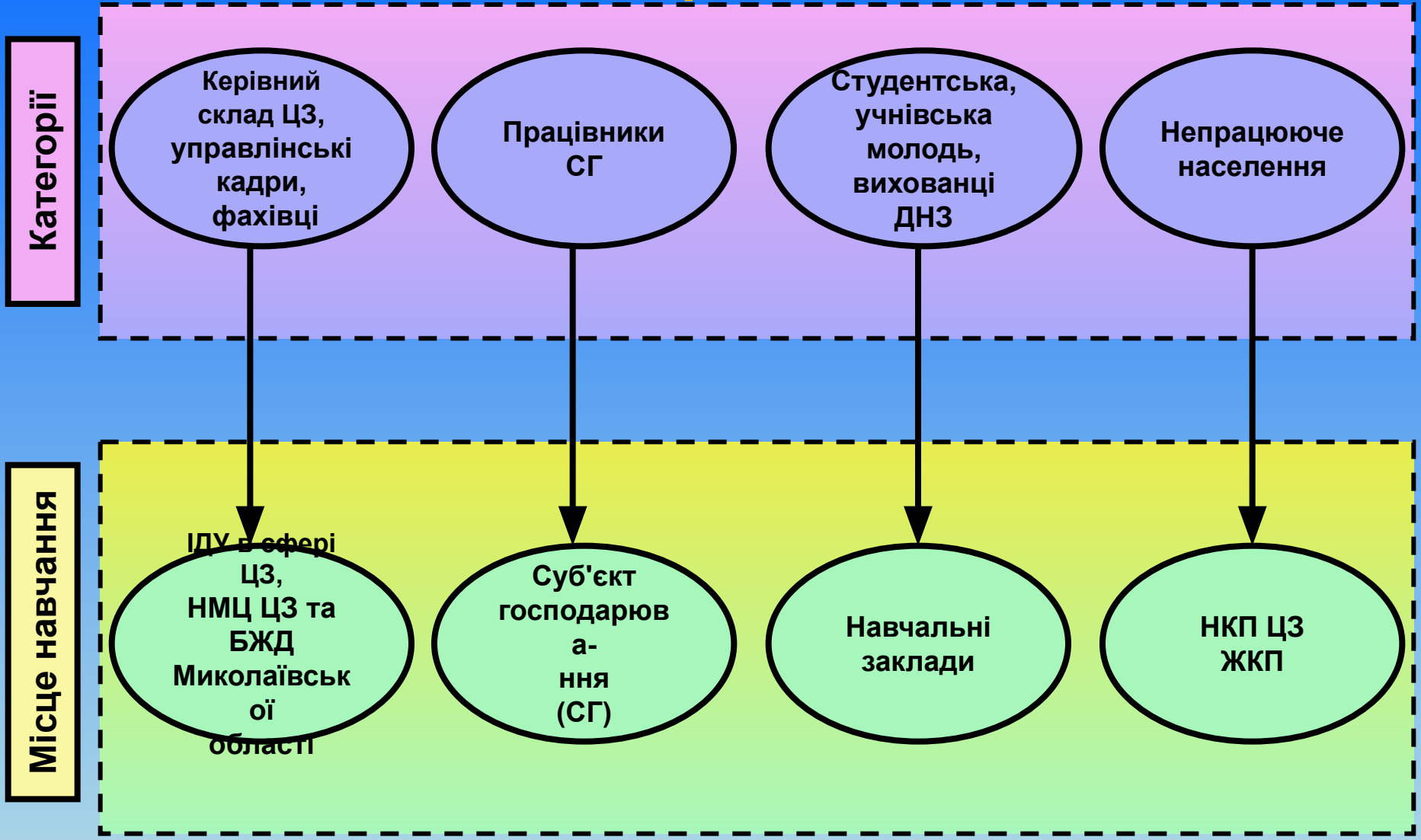
Навчання працюючого населення діям у НС є **обов'язковим** і здійснюється в робочий час за рахунок коштів роботодавця за програмами підготовки населення діям у НС, а також під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань ЦЗ

Основні завдання ЄДС ЦЗ у режимі повсякденного функціонування:

- організація підготовки фахівців цивільного захисту, підготовка керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів щодо цивільного захисту, **навчання населення діям у разі виникнення надзвичайних ситуацій** (Постанова КМУ №11 від 09.01 2014).

Населення, яке підлягає навчанню у сфері ЦЗ

Розподіл населення за групами навчання

А

- особи керівного складу ЦЗ, інші керівні кадри та фахівці, на яких розповсюджується дія законів у сфері ЦЗ;

Б

- працівники підприємств, установ та організацій;

В

- студентська, учнівська молодь і вихованці дошкільних навчальних закладів;

Г

- особи, які не зайняті у сфері виробництва та обслуговування.

До групи А належать:

- особи керівного складу ЦЗ: керівні кадри органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, що за посадою виконують обов'язки начальників цивільного захисту та їхні заступники, що очолюють комісії, позаштатні служби чи формування, утворені в межах ЄДС ЦЗ;
- інші управлінські кадри: посадові особи органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, які входять до складу координуючих і постійних органів керування ЄДС ЦЗ, очолюють структурні підрозділи органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, виконують обов'язки уповноважених керівників з питань ліквідації НС або очолюють відповідні штаби ЦЗ;
- фахівці, на яких поширюється дія Кодексу ЦЗ України;
- працівники диспетчерських служб, оперативний склад об'єктових АРС, фахівці підприємств, установ і організацій, на яких покладено функції вирішення питань екологічної безпеки, проведення робіт з дегазації, дезактивації територій та об'єктів і хіміко-дозиметричного контролю; науково - педагогічні та педагогічні працівники, які викладають питання БЖД, а також керівники занять з персоналом на СГ.

До групи Б належать:

- працівники підприємств, установ, організацій, які увійшли до складу позаштатних служб і формувань утворених у межах ЄДСЦЗ;
- працівники об'єктів підвищеної небезпеки;
- інші працівники підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності.

До групи В належать:

- студенти вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації;
- учні, що навчаються у професійно-технічних навчальних закладах;
- учні загальноосвітніх навчальних закладів;
- вихованці старших груп дошкільних навчальних закладів.

До групи Г належать:

- особи працездатного віку, не зайняті у сфері виробництва й обслуговування чи зайняті індивідуальною трудовою діяльністю;
- пенсіонери, які не працюють і безробітні.

Організація навчання студентів, учнів та вихованців ДНЗ до дій у НС відповідно до структури освіти та її рівнів

Рівні випускників		Навчальні програми, форми підготовки				
Повна вища	Магістр	цивільний захист 54 год	Заклади освіти 4 - го рівня акредитації (університети, академії)		Комплексне об'єктове тренування	
	Спеціаліст		Заклади освіти 3 - го рівня акредитації (інститути, консерваторії)			
	Бакалавр		Заклади освіти 2 - го рівня акредитації (коледжі)			
	Молодший спеціаліст		Заклади освіти 1 - го рівня акредитації (технікуми, училища)			
Базова вища		БЖД 54 год				
Неповна вища						
Професійно-технічна освіта	Кваліфікований "		Заклади професійно-технічної освіти I-III атестаційного рівнів (Навчальні курси, навчально-курсів комбінати; ПТУ, промислові училища, навчально-виробничі, навчальні центри; ВПУ, Центри ПТО, центри підготовки і перепідготовки робітничих кадрів)			День цивільного захисту
Повна загальна середня	Старша школа (III ступінь) 10 - 11 класи (10 - 12 класів)		Основи цивільного захисту 21 год	Предвипускні класи		
Базова загальна середня	Основна школа (II ступінь)	Заклади загальної середньої освіти (ЗОШ, гімназії, ліцеї, колежіуми, спеціоколи, навчально-виховні комплекси)				
Початкова загальна освіта	Початкова школа (I ступінь) 1 - 4 класи	Охорона життя та здоров'я	Дошкільна освіта (ясла, садки, садки інтернатного типу, дитячі будинки)		Тиждень безпеки дитини	

Види навчання

```
graph TD; A[Види навчання] --> B[Безпосередньо на СГ]; A --> C[За межами СГ. На базі НМЦ ЦЗ та БЖД]; A --> D[Під час здобуття відповідного освітнього рівня у НЗ системи освіти]; B --> E[Теоретичне і практичне]; C --> E; D --> E; E --> F[Спеціальне об'єктове навчання. Спеціальне об'єктове тренування]; E --> G[День цивільного захисту. Тиждень безпеки дитини]; E --> H[Самостійне відпрацювання інформації про дії в умовах НС]; D --> H;
```

Безпосередньо на СГ

За межами СГ.
На базі НМЦ ЦЗ та БЖД

Під час здобуття відповідного освітнього рівня у НЗ системи освіти

Теоретичне і практичне

Спеціальне об'єктове навчання. Спеціальне об'єктове тренування

День цивільного захисту. Тиждень безпеки дитини

Самостійне відпрацювання інформації про дії в умовах НС

ВИМОГИ ДО ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПІД ЧАС

дій у НС

Для групи А - спроможність створювати, приймати та реалізовувати управлінські рішення в межах посадових обов'язків щодо запобігання виникненню, локалізації та ліквідації НС, а також керування силами й засобами ЦЗ.

Для групи Б:

- практичне відпрацювання способів захисту і дій у НС відповідно до спланованих режимів функціонування ЄДС ЦЗ;
- підготовленість особового складу позаштатних служб і спеціальних формувань практичним діям під час виконання АРiНР у зоні НС або осередку ураження.

Для групи В і Г:

- вивчення правил поведінки та основних способів захисту в умовах НС;
- зформованність практичних навичок щодо індивідуальних і колективних дій в умовах НС;
- засвоєння правил користування колективними та індивідуальними засобами захисту і їх практичне використання;
- набуття практичних навичок надання першої медичної допомоги постраждалим.

НАВЧАННЯ ПРАЦЮЮЧОГО НАСЕЛЕННЯ

(Відповідно до Постанови КМУ №444. 26.06.2013)

КУРСОВЕ

ІНДИВІДУАЛЬНЕ

Програми загальної підготовки працівників

Програми додаткової підготовки з техногенної безпеки працівників ОПН

Програма прискореної підготовки працівників

Програми спеціальної підготовки працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і ФЦЗ

Програми ПТМ для працівників, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою

Самостійно і консультації

Підготовка кадрів – це здобуття освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня (бакалавр, спеціаліст, магістр) за напрямами «Цивільна безпека», "Державне управління", "Менеджмент" і спеціальностями (спеціалізаціями), пов'язаними з професійною діяльністю.

Підвищення кваліфікації – це систематичне вдосконалення, розширення і оновлення знань, умінь і навичок професійних кадрів у сфері цивільного захисту.

Перепідготовка кадрів – це одержання нової кваліфікації за відповідною спеціальністю (спеціалізацією) на базі раніше засвоєної освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, спеціаліста в межах одного чи різних освітніх напрямів, яке не веде до підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня, за винятком магістратури.

НАВЧАННЯ НЕПРАЦЮЮЧОГО НАСЕЛЕННЯ

(Відповідно до Постанови КМУ №444 від 26.06.2013)

Проведення
інформаційно-
просвітницької
роботи за місцем
проживання

Самостійне
вивчення загальної
програми навчання
населення діям у
НС

Вивчення
інформаційно-
довідкових
матеріалів з питань
ЦЗ та правил
пожежної безпеки

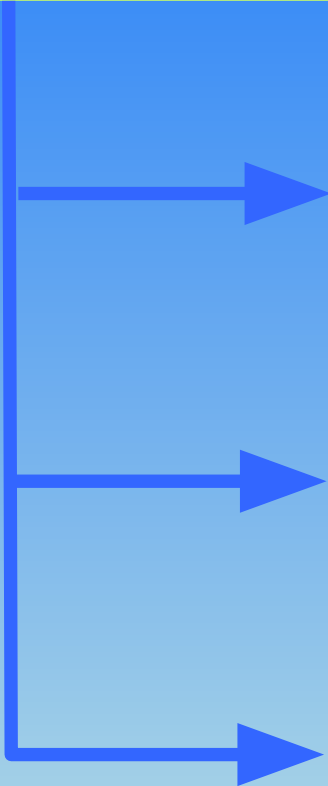
Підготовка населення до дій у НС є сукупністю виконання взаємопов'язаних заходів:

- реалізацій функціональних програм навчання у сфері ЦЗ та цільових тематичних семінарів різного рівня і спрямованості з питань підготовки і перепідготовки посадових осіб органів виконавчої влади з питань запобігання і реагування на НС природного та техногенного характеру та керівного складу (КС) і фахівців аварійно-рятувальних служб (АРС);**
- опанування методик для навчання всіх категорій населення з питань надання першої допомоги у разі виникнення НС, що розробляються МОЗ України за погодженням з ДСНС України;**
- ознайомлення з встановленими видами навчально–виховної роботи та чинними формами державного контролю за результатами навчання з питань ЦЗ та БЖД населення у системі освіти;**
- проведення інструктажів та навчання працівників СГ з надання першої допомоги потерпілим і правил поведінки та дій при виникненні НС.**

2. Забезпечення навчання населення діям у НС.

Навчання персоналу СГ діям у НС

Основні навчальні категорії персоналу СГ:

робітники СГ, які увійшли до складу позаштатних органів управління, служб і формувань ЄДС ЦЗ

персонал потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки

інші робітники СГ, незалежно від форм власності

Організація та методика проведення занять за рекомендованою тематикою з персоналом СГ

Завдання: Керівникам підприємств, організацій, установ на 2015 р.:

“Організувати навчання працівників безпосередньо на підприємствах, установах та організаціях згідно програм підготовки працівників до дій у НС, а також під час проведення СОН, СОТ з питань ЦЗ”.

Типова програма є методичною основою та рекомендацією для керівника СГ, організації щодо розробки програми загальної підготовки працівників, які не входять до складу спеціалізованих служб і формувань ЦЗ.

Метою організації навчального процесу за програмою є своєчасне і систематичне оновлення, поглиблення спеціальних знань і умінь, щодо змісту та порядку дій за планом реагування на НС, або інструкції, щодо оволодіння навичками надання першої допомоги потерпілим та користування засобами індивідуального та колективного захисту.

Завдання вивчення програми – передбачають підвищення рівня компетентності слухачів за наступними показниками:

- обсягом знань (оновленої чи розширеної інформації) та практичного досвіду їхнього застосування у відповідності до переліку знань і умінь, які мають набути слухачі;
- технологічністю (раціональність в затратах сил, засобів, матеріальних резервів, часу при вирішенні завдань) готовності, що характеризує ефективність застосування студентами знань і умінь;
- правовим показником, який передбачає ознайомлення з правами та обов'язками громадян у сфері ЦЗ;
- можливістю самовдосконалення шляхом поповнення знань і умінь для вирішення на місцях конкретних виробничих проблем із запобігання НС, підтримки готовності до реагування на них та вжиття заходів щодо усунення і мінімізації їх наслідків.

Слухачі повинні

знати:

1. Зміст керівних документів з питань запобігання та ліквідації НС, інших нормативно-правових актів, які регулюють права та обов'язки громадян та працівників СГ у сфері ЦЗ.
2. Сигнали оповіщення про НС та порядок дій за ними.
3. Основи організації захисту населення і територій від НС техногенного, природного та воєнного характеру.

вміти:

1. Користуватися засобами індивідуального та колективного захисту СГ.
2. Надавати першу до медичну допомогу потерпілим.
3. Діяти в умовах НС, характерних для даної місцевості та спричинених вражаючими чинниками технологічних процесів та виробничих особливостей підприємства.

Форми і методи підготовки

Методи підготовки: теоретичний, практичний.

Форми підготовки: лекція, бесіда, консультація, практичне (лабораторне) заняття, семінар.

Основна форма перевірки знань та умінь – проведення СОН,СОТ,ОТ.

Зміст навчання персоналу СГ

1. Планові заняття за програмами теоретичної підготовки в системі професійного навчання кадрів на виробництві

2. Система інструктажів з питань техногенної безпеки та охорони праці

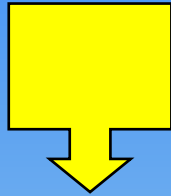
3. Практична підготовка з відпрацювання дій за планами реагування на НС

Методика підготовки до проведення занять з ЦЗ з персоналом СГ

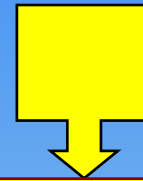
Основна документація

НАЯВНА

- наказ про створення навчальних груп;
- рекомендована тематика підготовки працівників СГ за 12 год. та 15 год. програмами.

РОЗРОБЛЕНА

Розклад занять

Журнал обліку занять

План-конспект

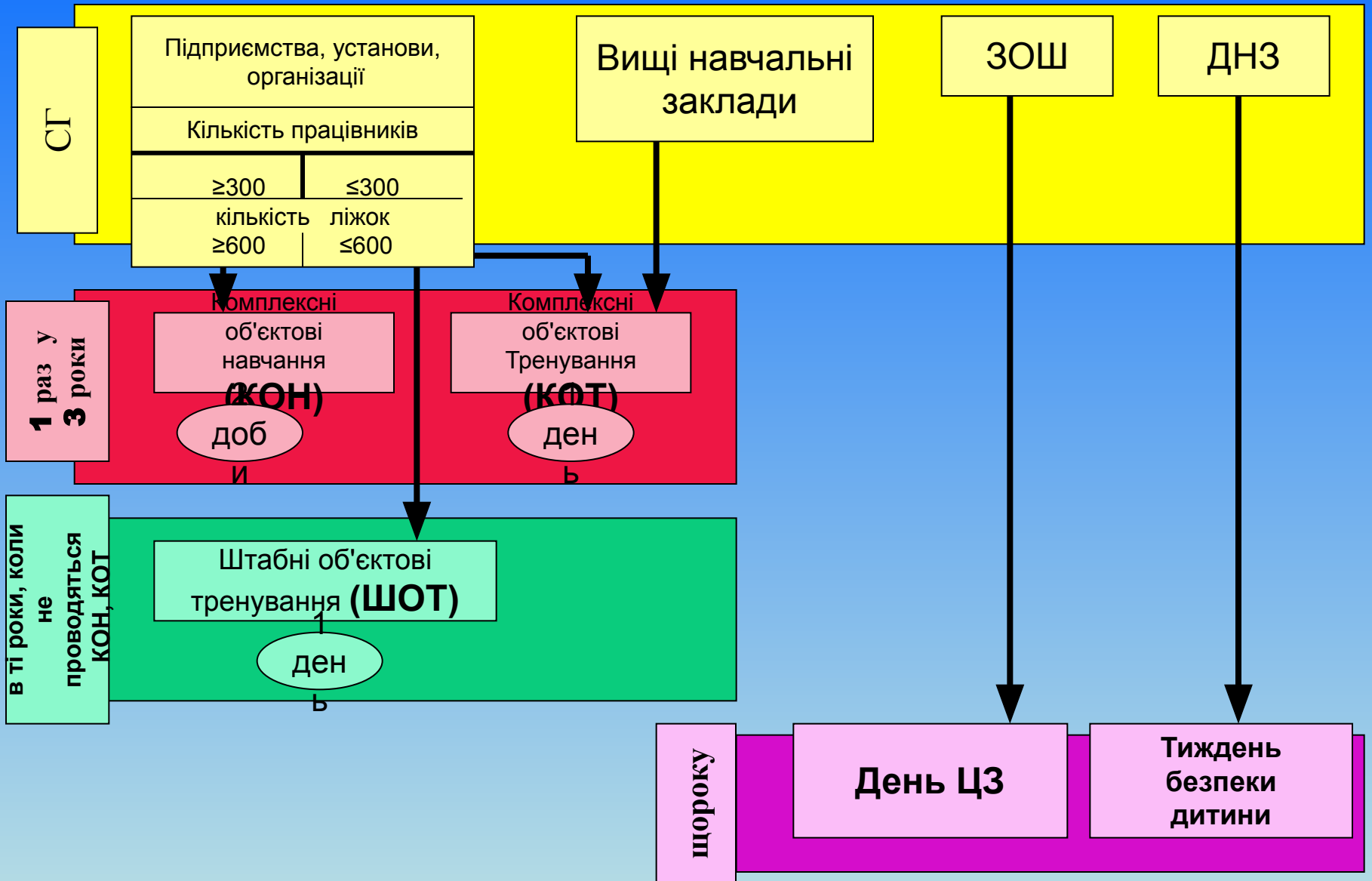
Розклад занять – є одним із основних плануючих документів, які складає начальник штабу ЦЗ об'єкту. Дні проведення занять визначає начальник ЦЗ об'єкту.

Розклад занять вивішується заздалегідь, на видному місці, біля робочих місць, щоб кожен міг своєчасно ознайомитися з їхніми часом, місцем і темою.

Журнал обліку занять – є основним документом обліку підготовки слухачів, виконання ними програм, відвідування занять і виконання нормативів. Ведеться на кожну групу окремо. До початку занять, керівник групи уточнює списки слухачів і заносить їх до журналу.

План-конспект розробляє керівник групи. Він же проводить заняття з особистим складом групи.

ПРАКТИЧНЕ НАВЧАННЯ

Практична підготовка працівників СГ

Спеціальні навчання проводяться з метою відпрацювання практичних навичок керівного складу та фахівців сил ЦЗ, необхідних для запобігання виникненню НС, захисту населення і територій у разі їх виникнення, проведення АРiНР, перевірки готовності сил ЦЗ. Періодичність проведення - один раз на 3 роки. Тривалість – до 2дiб.

Спеціальні тренування – не менше одного разу на рік, тривалість – одна доба.

Показові навчання (тренування) проводяться з метою демонстрації можливостей нової техніки і технологій, способів організації та проведення АРiНР. Періодичність проведення – за необхідністю.

Експериментальні навчання (тренування) проводяться з метою пошуку або випробування і освоєння інноваційних технологій проведення АРiНР, нової організаційної взаємодії сил ЦЗ, застосування нових зразків техніки. Періодичність проведення - за необхідністю. Тривалість визначається керівником навчання (тренування).

Навчальна матеріально-технічна база СГ для проведення виробничого навчання персоналу

1. Навчальне містечко

2. Навчальний пункт

3. Навчальний клас

4. Інформаційно-довідковий куточок

Підготовка населення, яке не зайняте у сферах виробництва та обслуговування (непрацююче населення)

ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ :

- за місцем проживання у мережі навчально-консультаційних пунктів житлово-експлуатаційних (комунальних) підприємств (НКП ЦЗ ЖКП).
- шляхом самостійного вивчення посібників, пам'яток, іншого друкованого навчально-інформаційного матеріалу, перегляду та прослуховування спеціального циклу теле- і радіопередач.
- участю під час проведення навчань та тренувань.

Інформаційно-довідковий куток ЦЗ

А

У сфері ЦЗ ви маєте:

- права;
- обов'язки;
- конкретні обов'язки.

Б

ІНФОРМАЦІЯ

В

Порядок забезпечення населення ЗІЗ

С Х Е М А
місця розміщення СГ
з нанесеною
можливою
обстановкою
при виникненні НС

Г

Оповіщення населення
про загрозу та
виникнення НС
техногенного та
природного
походження

Екстрена реанімація
та перша допомога

Навчальна матеріально-технічна база житлово-експлуатаційних органів

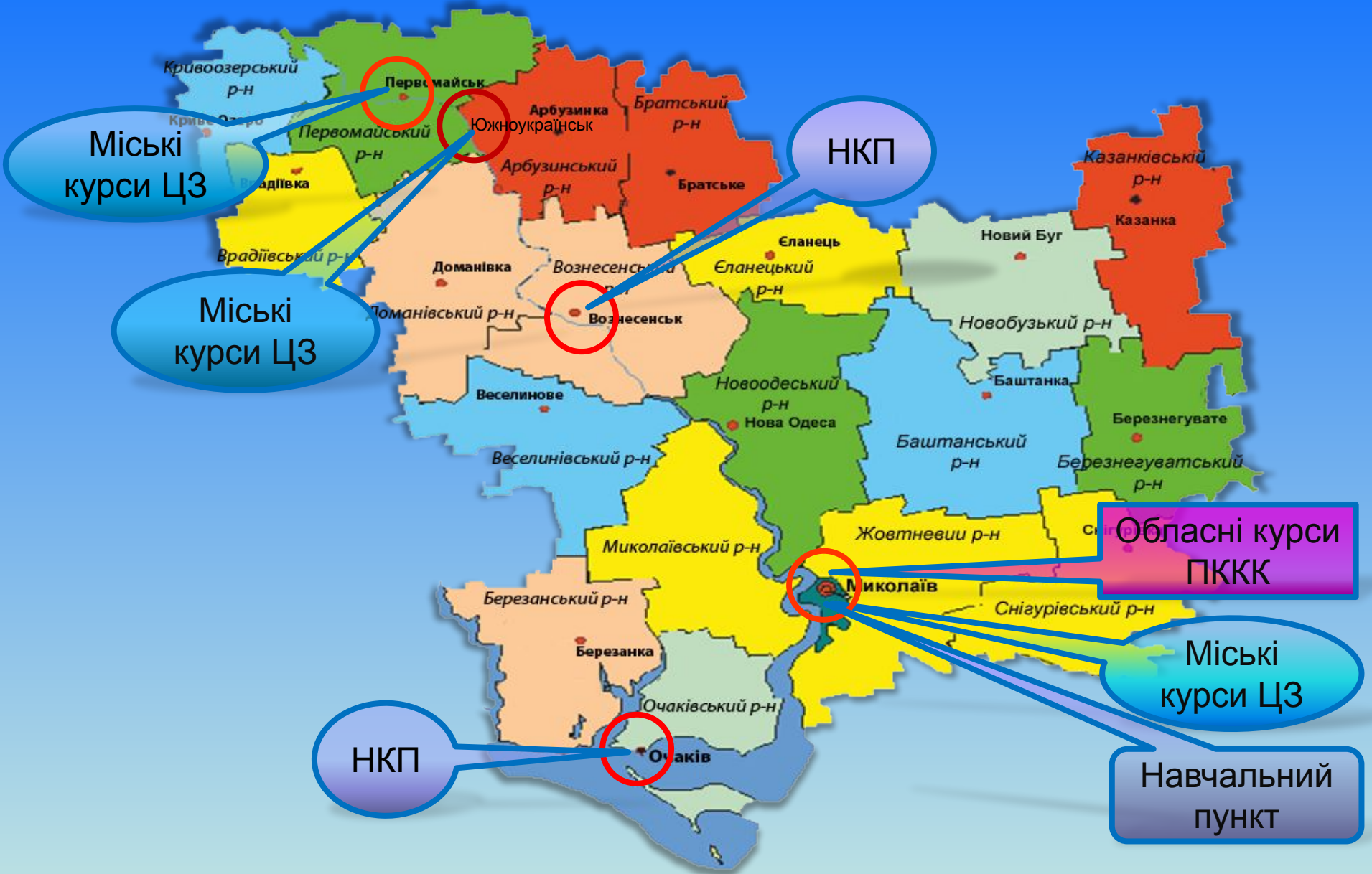
1. Консультаційний пункт

2. Інформаційно-довідковий куточок

**ПІДГОТОВКА НАСЕЛЕННЯ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ,
ЩО ЗАЙНЯТЕ У СФЕРАХ
ВИРОБНИЦТВА ТА
ОБСЛУГОВУВАННЯ
(ПРАЦЮЮЧЕ НАСЕЛЕННЯ)
З ЦЗ**

Навчально-методичний центр ЦЗ та БЖД Миколаївської області

Обласні курси підвищення кваліфікації керівних кадрів м. Миколаєва

Навчанню підлягають:

- керівники місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, СГ та навчальних закладів;
- вповноважені керівники з ліквідації НС та особи, які очолюють - штаби з ліквідації НС;
- начальники (заступники) спеціалізованих служб ЦЗ органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, СГ та закладів освіти;
- посадові особи місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, працівники СГ, які входять до складу евакуаційних комісій та їх підрозділів;
- фахівці СГ незалежно від форми власності, які причетні до забезпечення промислової та екологічної безпеки;
- науково-педагогічні, педагогічні працівники, що викладають дисципліни "Безпека життєдіяльності", "Цивільний захист», вчителі допризовної підготовки.

Один раз на 5 років протягом 5 діб

Міські курси

Керівники груп управління комплексними об'єктовими навчаннями, тренуваннями з відпрацювання дій за планами реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації аварій (катастроф).

Керівний та начальницький склад формувань цивільного захисту

Оперативний склад об'єктових та фахівці інших аварійно-рятувальних служб і формувань цивільного захисту, які залучаються для організації та проведення робіт з дегазації, дезактивації територій, об'єктів та хіміко-дозиметричного контролю.

Один раз на 3 роки протягом 3 діб.

Дякую за увагу!

